

JAN KŘIPAČ / 24. 10. 2016

Kulhavý ďábel

Druhý celovečerní film Juraje Herze byl zajímavým pokusem o autorskou grotesku, který se však v podmínkách socialistické kinematografie nepodařilo plně uskutečnit.

Foto: Státní fond kinematografie

Vystudovaný fotograf, divadelní režisér a loutkoherec Herz dostal příležitost režírovat Kulhavého ďábla po realizačně zdařilém a divácky úspěšném debutu Znamení Raka. Scénář, který mu byl nabídnut v tvůrčí skupině Novotný – Kubala, však přepracoval podle vlastních představ. Příběh, inspirovaný literární předlohou Alaina-Reného Lesagea, o ďáblovi svádějícím zamilovaný pár od romantické lásky k hříchu, nechal prostoupit černým humorem a hlavně scénami, v nichž defilovaly různé typy lidské neřesti.

Tři týdny před zahájením natáčení nicméně barrandovská dramaturgie od tohoto záměru ustoupila a vedení studia přimělo Herze pod ekonomickým tlakem, kdy už byly připraveny všechny ateliérové stavby a kostýmy, dokončit snímek v pozměněné podobě. Eroticky laděné scény byly nahrazeny krotkými výjevy letmých doteků a cudných polibků.

Další ústupek od původních představ režiséra spočíval v méně vyhraněné obrazové stylizaci. Film měl nejprve snímat Bedřich Bařka. Kameraman Znamení Raka a mistrovské Markety Lazarové však před natáčením emigroval do Kanady, a snímek tak místo něho dokončil Jan Novák – zkušený profesionál, který se však většinou věnoval tvorbě filmů pro děti.

Možnosti vizuálního ozvláštnění, které skýtal fantastický příběh, tak zůstaly spíše nevyužity. Obrazová složka staví zejména na barevném odlišení jednotlivých scén, odehrávajících se v různých historických epochách, a pak na práci s kostýmy a maskami (viz působivá sekvence karnevalu). Nejvýraznějším výtvarným prvkem snímku

jsou animované vsuvky a úvodní titulková sekvence, kterou jako jedinou vzal na milost i sám Herz.

Kulhavý ďábel je však zároveň hudebním filmem. Písničky, které obohacují jednoduchý děj, napsala dvojice Jaromír Klempíř (hudba) – Jiří Štaidl (texty). I když z filmu nevzešel žádný velký hit, podílela se na něm špička tehdejší popové scény: kromě Václava Neckáře, který si zahrál roli sváděného mladíka, si své party odzpívali Marta Kubišová, Helena Vondráčková, Yvonne Přenosilová a Karel Štědrý. Orchestrální doprovod k filmu pak složil Jan Klusák.

Kulhavý ďábel měl premiéru v září 1968. I když se dočkal rozpačitého přijetí od kritiky, v kinech vykázal slušnou návštěvnost přes půl milionu diváků – stejně jako předchozí *Znamení raka* i následující *Spalovač mrtvol*, na němž mohl Herz konečně plně uplatnit své režijní schopnosti.

V případě *Kulhavého ďábla* se do povědomí zapsal spíše jako herec. S viditelným potěšením si zahrál ústřední roli šviháckého pokušítele, který se v tradici komedie převleků mění v různé postavy, aby zamezil milenecké dvojici v šťastné lásce. Do dalších rolí pak Herz kromě Neckáře obsadil slovenskou herečku Olgu Šalagovou, členy populární beatové kapely Mefisto či svůj nový objev – studentku DAMU Janu Šulcovou. Navzdory všem kompromisům tak vznikl film, který nakonec splnil svůj účel – být nekomplikovanou diváckou zábavou. „Nechtěl bych, aby se našemu filmu přikládala kdovíjaká hlubokomyslná filozofická myšlenka. Nechceme diváka poučovat, mentorovat, byl bych rád, kdyby se divák na našem filmu pobavil,“ zmínil během natáčení Herz. [1]

Kulhavého ďábla uvede televizní kanál CS Film 24. října v 18:00.

Kulhavý ďábel (ČSSR 1968), režie: Juraj Herz, scénář: Juraj Herz, Jaroslav Klíma, kamera: Jan Novák, hudba: Jan Klusák, střih: Jaromír Janáček, zvuk: František Černý, hrají: Juraj Herz, Václav Neckář, Jana Šulcová, Olga Šalagová, Helena Růžičková, členové skupiny Mefisto a další. 79 min.

Poznámky:

[1] Adamec, Oldřich, V rokokovém blázinci lásky. *Kino 23*, 1968, č. 1 (11. 1.), s. 8.